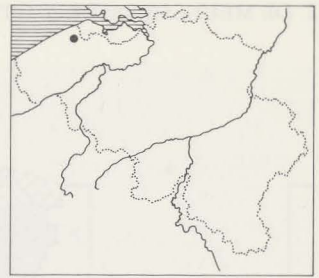

J. DE MEULEMEESTER & J. TERMOTE

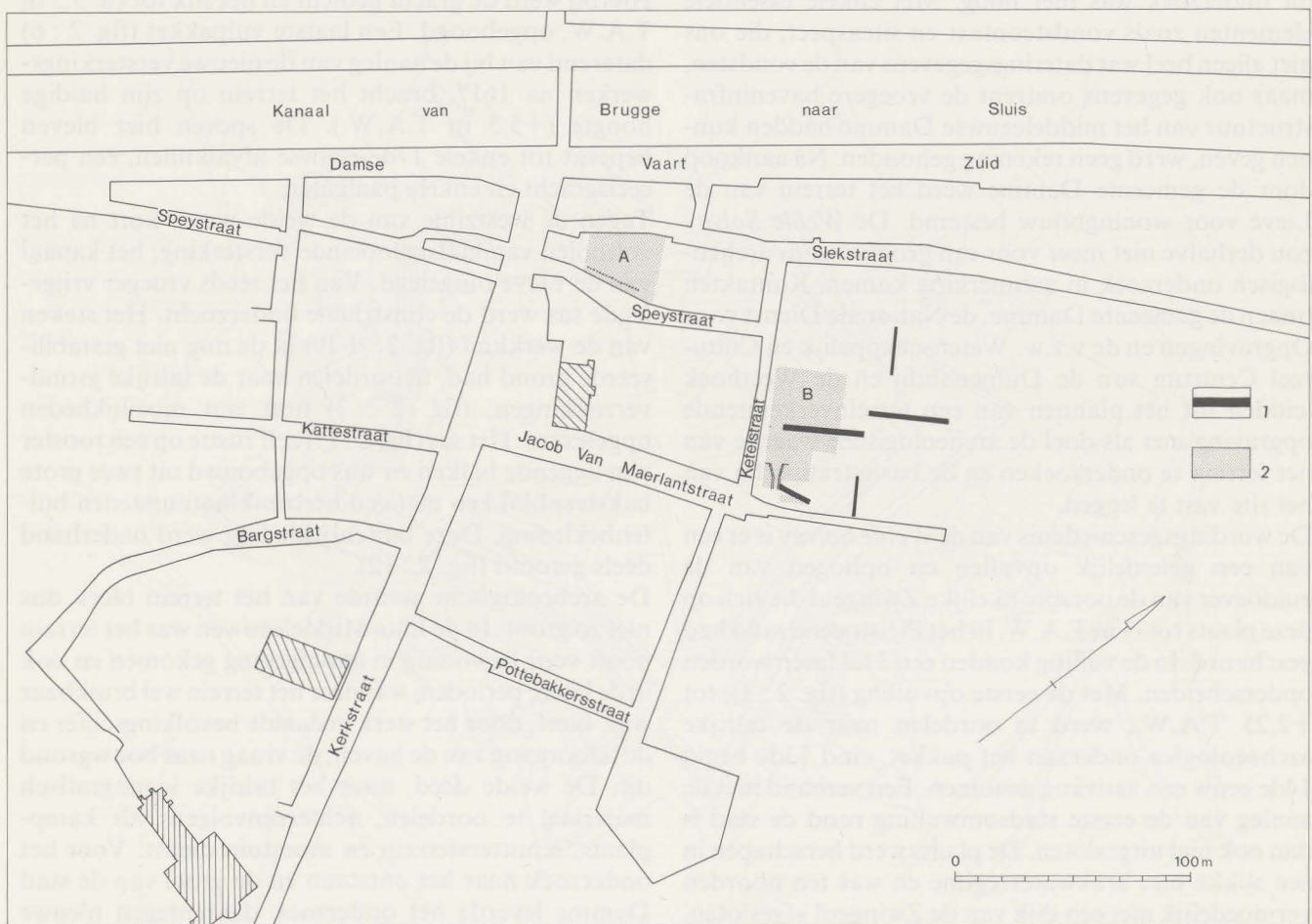
Terreinverkennde opgraving op de Weide Solvay te Damme

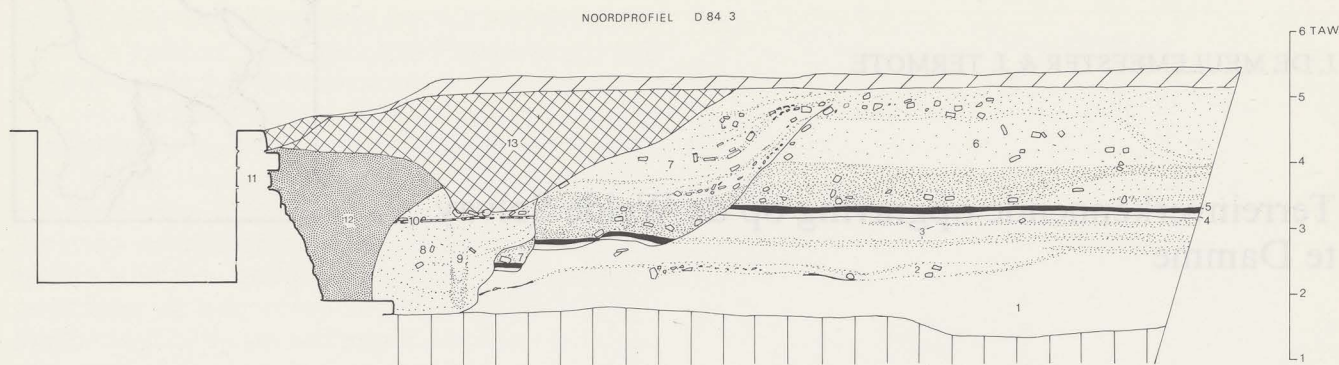
De opgravingen in de stad Damme op de terreinen, waar ooit de middeleeuwse haven van Damme lag, kenden een lange geschiedenis. Het initiatief ging uit van de Gentse antiquair Ph. Duprez, die reeds in 1939 achter het stadhuis opgravingen uitvoerde. Met financiële hulp van de zakenman, Pierre Solvay, gingen de

werken in 1967 opnieuw van start. De opzoeken waren de eerste 2 jaar geconcentreerd op het terrein van de Oude Havenkom (Damme sectie C, nr. 137 m) (fig. 1 : A) (de zogenaamde *Weide Solvay*). In 1969 werd ook het terrein van de Lieve aangepakt. (Damme, sectie C, nrs. 156 D, 159 A en 158 A) (fig. 1 : B). Beide opgravingen leverden een grote hoeveelheid materiaal op. Constructieresten bleven evenwel beperkt tot een oeverbeschoeiing in de havenkom en de resten van een 17de-eeuws sas op de *Weide Solvay*. Na de plotse dood

* Opgraving uitgevoerd dank zij de medewerking van de Ministeries van Tewerkstelling en Arbeid en van Begroting en van de gemeente Damme (B.T.K.-project).

1 Uittreksel uit het plan van Damme met de lokalisatie van de zoeksleuven 1984 (1) en de opgravingsputten van Ph. Duprez (2).

2 Profiel noordwand sleuf D/84/3

Vulling Zvingeul : blauwe gereduceerde klei (1) met puinlaag (2) en zandige intercalaties (3) ; lichtblauwe slappe klei (4) ; rietkraag (5) ; ophogingspakket uit 1616 (6 en 7) ; bouwsleufsluis (8) met negatiefspoor van paal (9) en werkniveau (10) ; sluis (8) met negatiefspoor van paal (9) en werkniveau (10) ; sluis (11) ; uitbraaksleuf baksteenbekleding van sluis (12).

van Ph. Duprez werden de werken uitgevoerd door stagiars van de jeugdkampen van de Duinenabdij. Deze campagne liep van 1972 tot 1976, in 1974 werd niet gewerkt. Het vondstmateriaal wordt door de Duinenabdij beheerd. Het wetenschappelijk peil van dit onderzoek was niet hoog. Met enkele essentiële elementen zoals vondstcontext en siteaspect, die ons niet alleen heel wat dateringsgegevens van de vondsten, maar ook gegevens omtrent de vroegere haveninfrastructuur van het middeleeuwse Damme hadden kunnen geven, werd geen rekening gehouden. Na aankoop door de gemeente Damme werd het terrein van de Lieve voor woningbouw bestemd. De *Weide Solvay* zou derhalve niet meer voor een grootscheeps archeologisch onderzoek in aanmerking komen. Contacten tussen de gemeente Damme, de Nationale Dienst voor Opgravingen en de v.z.w. Wetenschappelijk en Cultureel Centrum van de Duinenabdij en de Westhoek leidden tot het plannen van een terreinverkennde opgraving met als doel de archeologische waarde van het terrein te onderzoeken en de basisstratigrafie van het site vast te leggen.

De wordingsgeschiedenis van de *Weide Solvay* is er een van een geleidelijk opvullen en ophogen van de zuidoever van de oorspronkelijke Zvingeul die zich op deze plaats tot -1 m T.A.W. in het Pleistocene zand had geschuurd. In de vulling konden een 3 tal fasen worden onderscheiden. Met de eerste opvulling (fig. 2 : 1), tot +2,25 T.A.W., werd te oordelen naar de talrijke archaeologica onderaan het pakket, eind 13de begin 14de eeuw een aanvang genomen. Een verband met de aanleg van de eerste stadsomwalling rond de stad is dan ook niet uitgesloten. De plaats werd herschapen in een slikke met brakwaterregime en was ten noorden vermoedelijk met een dijk van de Zvingeul afgesloten. Tussen dit slikgebied en de Hoogstraat, die de zuidoostgrens van het terrein vormde, legde men in de 1ste helft

van de 15de eeuw een brede gracht aan, met een oeverversterking bestaande uit een plankbeschoot tegen ingeheide palen. Mogelijk deed de slikke toen als spuikom dienst. Een tweede opvullingsfase (fig. 2 : 2-3) greep plaats omstreeks het midden van de 16de eeuw. Hierbij werd de gracht gedicht en het slik tot ca. 3,5 m T.A.W. opgehoogd. Een laatste vulpakket (fig. 2 : 6) daterend van bij de aanleg van de nieuwe versterkingswerken na 1617, bracht het terrein op zijn huidige hoogte (+5,5 m T.A.W.). De sporen hier bleven beperkt tot enkele 17de-eeuwse afvalkuilen, een perceelgracht en enkele paalgaten.

Tegen de westzijde van de weide werd, kort na het voltooiën van laatstgenoemde versterking, het kanaal van de Lieve omgelegd. Van het reeds vroeger vrijgelegde sas werd de constructie onderzocht. Het steken van de werkkuil (fig. 2 : 9-10) in de nog niet gestabiliseerde grond had, te oordelen naar de talrijke grondverzakkingen, (fig. 2 : 7) heel wat moeilijkheden opgeleverd. Het sas (fig. 2 : 11) zelf rustte op een rooster van liggende balken en was opgebouwd uit twee grote baksteenblokken met een herbruik-natuurstenen buitenbekleding. Deze buitenbekleding werd naderhand deels geroofd (fig. 2 : 12).

De archeologische waarde van het terrein bleek dus niet zo groot. In de Late Middeleeuwen was het terrein nooit voor bewoning in aanmerking gekomen en ook in de latere perioden, wanneer het terrein wel bruikbaar was, bleef, door het sterk gedaalde bevolkingscijfer en de teloorgang van de haven, de vraag naar bouwgrond uit. De weide deed, naar het talrijke iconografisch materiaal te oordelen, achtereenvolgens als kampplaats, schuttersterrein en moestuin dienst. Voor het onderzoek naar het ontstaan en de groei van de stad Damme leverde het onderzoek daarentegen nieuwe gegevens, die echter slechts ten volle kunnen renderen bij een vernieuwd historisch en geologisch onderzoek.